

УДК 657.1

Управління витратами на підприємствах малого бізнесу

Мохаммад Д.Ю.

студент факультету економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Сучасний стан економіки України відповідає світовим тенденціям зростання трансакційного сектору, а це означає, що він потребує своєчасної розробки та впровадження заходів щодо регулювання трансакційних витрат для подальшої їх оптимізації. Процес регулювання трансакційних витрат здійснює держава та її інститути. Тому державний механізм регулювання трансакційних витрат – це система заходів, яка спонукає державні інститути до ефективної економічної взаємодії з урахуванням обраних пріоритетів економічного розвитку.

В основі регулювання трансакційних витрат повинен лежати комплексний підхід до забезпечення позитивних змін в економіці на основі реалізації таких заходів державного регулювання, як (див. рис. 1.5.):

Удосконалення системи адміністрування малого бізнесу

Посилення специфікації та захисту прав власності малого бізнесу

Підтримка грошової системи

Вироблення ідеології для формування стійкості суспільства до корупційних проявів

Створення сприятливого інвестиційного клімату малого бізнесу

Розвиток фінансової системи малого бізнесу

Сприяння зовнішньоекономічній діяльності з урахуванням інтересів вітчизняного товаровиробника

Рис. 1.5. Заходи державного регулювання трансакційних витрат малого бізнесу (складено на основі [1])

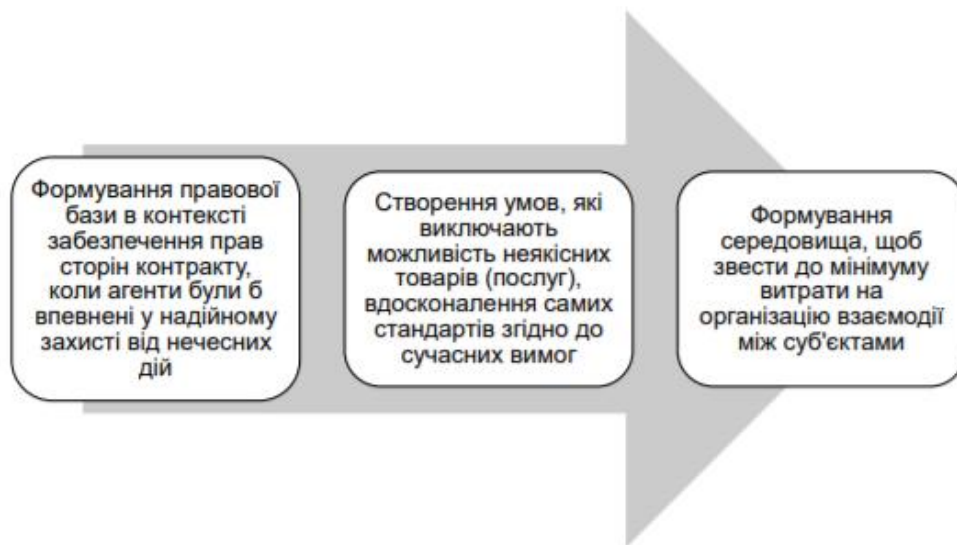
Реалізація таких заходів регулювання непрямым чином сприяє оптимізації даних витрат. При цьому, в умовах реформування національної економіки України, пріоритетні завдання представлені на рис. 1.6.

Рис. 1.6. Пріоритетні завдання регулювання трансакційних витрат малого бізнесу (складено на основі [2])

Таким чином, формування системи управління трансакційними витратами є необхідним елементом державного регулювання економіки, який стимулює суб'єктів господарювання до ефективної взаємодії. Отже, головною метою є збільшення системоутворюючих та зменшення стагнаційних трансакційних витрат з урахуванням обраних пріоритетів економічного розвитку держави. В таких умовах, основними засобами удосконалення регуляторного середовища є аналіз регуляторного впливу, адміністративне спрощення, розгляд регуляторних альтернатив тощо [3].

Реалізація даних заходів дозволить: по-перше, забезпечити розвиток політичної, соціальної та культурної активності громадян, по-друге, підвищити ступень задоволення потреб українського суспільства та ефективності економічної діяльності. Таким чином, дослідивши літературу, стає зрозумілим, що регулювання трансакційних витрат можливе через наступні заходи (див. рис. 1.7):

Рис. 1.7. Заходи регулювання трансакційних витрат малого бізнесу (складено на основі [4; 5])

Варто зазначити, що такі заходи, звичайно ж, призведуть до збільшення інституційних трансакційних витрат, але тільки в коротко- та середньостроковому періоді, проте вони сприятимуть зниженню рівня нелегальної економіки, зменшенню корупції, поповненню державного бюджету та підвищенню інвестиційної привабливості в країні, що призведе до зростання ступню задоволеності суспільства та ефективності економічної діяльності [4].

Управління трансакційними витратами підприємства слід розглядати як політику пошуку оптимального балансу між поточним станом та майбутнім розвитком. Впровадження механізму регулювання трансакційних витрат є необхідним для забезпечення оптимальних обсягів і структури витрат, які сприятимуть досягненню максимального результату.

За таких умов, ця схема пропонує алгоритм управління даними витратами, який представлений на рис. 1.8.

Рис. 1.8. Алгоритм управління трансакційними витратами суб'єктів малого бізнесу (складено на основі [6])

Таким чином, використання ефективного механізму управління трансакційними витратами, що враховує інституційні умови виникнення і існування в економіці, дозволяє управляти даними витратами та оптимізувати їх величину, що, в свою чергу, позитивно вплине на прибуток підприємства. Як вже було з'ясовано, основною метою управління трансакційними витратами є забезпечення їх оптимальних обсягів і структури. В такому випадку, оптимальними є такі витрати, які навіть за умови зростання забезпечують приріст доходу та прибутку. До них можна віднести формальні інститути – діюче законодавство, неформальні інститути – норми та звичаї, розвиток та використання ІКТ та інституційне середовище – якість правових норм, ефективність судової системи, державне регулювання тощо.

Сучасні методи оптимізації трансакційних витрат малого бізнесу повинні включати в себе аналіз комплексних рішень. Розглянемо деякі шляхи більш детально: у сучасних умовах ринкової економіки, впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій сприяє інноваціям, допомагає економічним агентам розширяти межі ринку, забезпечує

зростання закупок у зовнішніх постачальників, що впливає на організацію і розмір підприємства та дозволяє ефективно регулювати й оптимізувати трансакційні витрати. Отже, для реалізації комплексної стратегії управління трансакційними витратами необхідне введення в експлуатацію ERP-системи як «центрального мозку підприємства», яка забезпечує наскрізний облік, контроль і планування даних витрат та дозволяє звести до мінімуму останні. До того ж, необхідно враховувати специфіку підприємства. Аналіз літератури показав, що підходи до управління даними витратами розроблялися переважно для промислових підприємств. До таких підходів можна віднести системний та проблемно-орієнтований. Проте для підприємств торгівлі такі підходи не надають конкретної технології та інструментарію управління витратами.

Підбиваючи підсумки зауважимо, що для підвищення ефективності діяльності підприємства необхідно оптимізувати рівень трансакційних витрат, однак, на процес формування і величину трансакційних витрат впливають також фактори зовнішнього оточення підприємства. А отже не всі види трансакційних витрат можливо мінімізувати на рівні окремих суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел

1. Шепеленко О.В. Глобализация и международные трансакционные издержки / О.В. Шепеленко // Прометей. – 2005. – Вип.3 (18). – С. 38 – 42.
2. Зосименко Т.І. Концептуальні засади формування механізму управління трансакційними витратами в економіці України – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vcndtu/2009_38/21.htm
3. Зосименко Т.І. Економічний механізм управління трансакційними витратами в трансформаційній економіці : автореф. дис ... канд. екон. наук: 08.00.03 – Київ : Б.в., 2010 . – 17 с.
4. Дугінець Г. В. Бар'єри на шляху вступу нових членів до ЄС в сучасних умовах / Г. В. Дугінець // Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія : Економічні науки. – 2015. – Вип. 29. – С. 245–250.